

Юбилейно, за поетическите книги на Петър Чухов

Избирам да говоря юбилейно за три от зрелите поетически книги на Петър Чухов. Ще пиша най-вече за „По-скоро никога“ (2004), „Adicted“ (2017) и за „Есенен Великден“ (2021), като ще се опитам така да обобща представите си за цялата поезия на Чухов. Ще акцентирам върху тези три книги, като ще слушам музиката на цялото, ще следя логиката на едно мощно разгръщащо се творчество, ще виждам противоречията на едно безстрашно търсещо себе си и своите истини за света тревожно съзнание. Нека в началото кажа, че Петър Чухов твори най-често поетически книги. Това не са стихосбирки от погредени отдели, звучащи сами по себе си и сами за себе си стихотворения. Това са промислени и отлично композирани цялостни книги. Те стоят фрагментаризирани, но отделните фрагменти се подкрепят през разстоянията на страниците, мотивите се сплитат, посланието звучи единно със затварянето на книгата. На последната корица на „Adicted“ стои фразата „Моят ад е моята крепост“. И поетическото съзнание се опитва настойчиво да побере в едно Ада и Рая на трагически разпънатата душа.

Книгата „По-скоро никога“ е изградена като пиеса, в шест картини. Но самата пиеса е – разбира се – незавършена, тя се пише „пред“ самия читател, не е „готова“ предварително. Между отделните „картини“ са включени лирически фрагменти на трескавото дирене, на непрестанно връхлитащите въпроси (за „тефтерчето на Левски“, за смисъла на изкачването на пирамидата и на стълбата, за чистотата и сблъзнителната порочност на голотата, и пр., и пр.), на търсещите изцеление от неподвижността детски играчки и на невъзможността една или друга, стоящи по пътя, да бъдат прескочени. Сблъскват се абстрактно с пределно конкретно; сериозната игра на взаимоотношенията между различни култури, възпявани от Дон Кихот и Дон Жуан се разпада, „изражда се“ в безсмисленото „поразяване на две дървета“ и в забравянето „да се закуси“. В предверието на последната, шеста картина, стои оголена една-единствена въпросителна фраза, дадена ни без препиначелния знак: „КАКВО ДА ПРАВЯ“...

Всяка от книгите на Петър Чухов е

различна – композирана в нов ключ и преизпълнена с друго послание, отново тревожно и трагическо, но наистина друго. „Adicted“ вече беше книга на с и н т е з и т е, на абстрактното послание, туширащо дебнещата на всеки финал в поезиите на Петър Чухов да размие категоричността ирония. В книгата си „Петте сетива“ френският философ-културолог Мишел Сер пояснява: „Adicted: дрогиран, отгаден на изказа като на лекарство. Философът до безкрайност пие купата с отрова, амфората на думите. Addictus: осъден. Философът Сократ сам се осъжда на смърт. За да разбере и да основе този синтез и това приспособяване, трябва да отиде до адикцията или до първия синтез на речта и дадеността.“ И поетът Петър Чухов наистина пише като „осъден“ – с безпощадна за/към себе си искреност. Ето: „Чудесно е / да изоставиш нещо. / – Това не съществува – казваш / и му обръщаш гръб. // А то се смее зад гърба ти / или плаче / и се чуди / на твоето / самоубийство.“ Съседно е стихотворението „Как бързо възмъжава / младият площад“, носещо една цяла синтетично дадена философия на историята. Тази книга на Петър Чухов възбуди с „кошунствените си“ стихотворения за нецелунатата от Юнака Райна Княгиня (в друго негово стихотворение е обратното – събудените с целувка изоставени са десетки) и с интертекстуално възрадения цитат от Вапцаров в „Логично“ цяла полемична буря в литературния ни живот, която „Литературен вестник“ представи най-пълно. Петър Чухов получи в Шумен своята награда на името на поета Иван Пейчев – въпреки съпротивата на пазителите на социалистическия канон. „Есенен Великден“ е последната му изградена нова книга и това е книга на п р о з р е н и е т о. Казано е формулно: „Каквото и да извикам /ехото ми отвърща / Бог // Само когато викам / Бог / ми отговаря / тишина“. Десетки стихове могат да се извадят, да се обособят и да звучат като сентенци: „Взел съм повече светлина отколкото мога да нося“. Или: „Бъди император на себе си, но не бъди жесток“. И още: „Аз съм самотен баща – на детето в себе си.“ Стихотворенията отново са кратки, формулно-точни, но многозначни, с отворени смисли. Появяват се и откровенно любовни

мотиви („Кое е по-дълго / любовта / или нощта“, както и „Да узная / тайните на грехите ти“). Светло просветление (леко туширано от неизвестността за съдбата на сянката ти) носи финалното стихотворение, обособено в отделен раздел – „Есенен Великден“. Книгата е мощно обогатена от изключителното оформление на майсторката Канка Кънева. Една книга на есенната мъдрост! Тези три книги, върху които акцентирах, трябва да се поставят, да се видят в цялостния социален контекст на многообразните творчески дейности на Петър Чухов – майсторското писане на хайку, участието в поетически диспути и в акции за писане от натура (иницирани от поета Пламен Дойнов), десетките други книги – поезия и проза, където се експериментира смело със словото, музицирането в десетки рок състави, работата като пазител на книжното ни богатство, организатор на арт събития, птмешественик, и още, и още. В очакване сме да видим сборната книга „Запокишеност“, избрала – според думите на автора – стихотворения от първите му пет книги. Помним тези стихотворения, но ни е интересно и важно да установим как той ги е подбрал и пренаредил. Честит щастлив и меланхолично-горчив юбилей, Пешо!

МИХАИЛ НЕДЕЛЧЕВ